

עניינים נחוצים

ממורנו הגר"י טשזנר שליט"א
דומ"צ קהל עדת חרדים אופקים

הרואה קשת

כלומר שכבר נברא במאמרו בששת ימי בראשית עיקר הקשת (מהרש"א נ"ט). אלא שענתה מראה לנו, ע"כ. (ה) והיו דורות שלא נראה בהם הקשת כלל, כדורו של חזקיהו המלך, ושל רבי שמעון בר יוחאי, מפני שהיו כולם צדיקים גמורים ולא הוצרכו לאות (וכמו שפרש"י בפרשת נח ט' י"ב), או מפני שהיה בדור ההוא צדיק גמור שהגן בזכותו על כל הדור (וכמו שפרש"י במסכת כתובות ע"ז: אצל רבי יהושע בן לוי).

(ו) ע"כ אם נראה קשת אין זה סימן טוב, שזה מראה שאנשים עושים עבירות והקב"ה רוצה להביא מבול לעולם, אלא משום שנשבע שלא להביא עוד מבול, נמנע מזה. לכן כתב בספר 'חיי אדם', שמי שרואה הקשת אין כדאי להגיד לחבירו מטעם מוציא דבה, (והובא במ"ב ובכה"ח). אך נראה שאם רוצה לחנך את ילדיו לברך ברכה זו, מותר להראות להם הקשת, כדי שיוכל לחנכם בזה.

(ז) וביאר הדבר היטב בספר הברית (ח"א מאמר י' פרק י"ב) וז"ל: והנה בעת אשר יתראה הקשת לבני האדם אות היא לעולם שהדור חייב והדין נותן להביא עליהם גשם שוטף ומבול מים על הארץ לשחת כל בשר, לולא שהקב"ה זוכר הברית אשר כרת עם נח ובניו וכל נפש חיה כנאמר (בראשית ט' י"ד-ט"ו) "וְהָיָה בְּעֲנָנֵי עָנָן עַל הָאָרֶץ וְנִרְאָתָה הַקֶּשֶׁת בְּעָנָן: וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי אֲשֶׁר בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וְבֵין כָּל נֶפֶשׁ חַיָּה בְּכָל בְּשָׂר וְלֹא יְהִיָּה עוֹד הַמַּיִם לְמַבּוּל לְשַׁחַת כָּל בְּשָׂר". וע"כ כשיש צדיק המגן על הדור בזכותו אין הקב"ה מראה זאת הקשת לעיני בני האדם, אף כי היו עבים ורוח וגשם אין הקשת נראה לעין האדם באדמה, כי הצדיק ההוא בעצמו ובכבודו הוא אות הברית, אות הוא לעולם וברית קודש הוא בין ה' ובין אנשים. ולכן בדורו של חזקיהו מלך יהודה ודורו של רבי שמעון בן יוחאי ורבי יהושע בן לוי לא נראתה הקשת, כאשר זכרו חז"ל (בפרק המדיר). ולא שהקשת הוא סיבת זכרון ה', כי אין שכחה לפני כסא כבודו, אך הוא סיבת זכרון האנושי, כי כשרואים

(א) אחר שהשי"ת שטף את כל העולם במי המבול, ורק נח ומשפחתו ניצלו בצדקתו, כרת השי"ת ברית עם נח ובניו שלא יביא עוד מבול מים לכל העולם, והקים ברית על זה, ונתן לו סימן את הקשת. וחז"ל תיקנו לברך על ראיית הקשת, ולכן כאשר כעת מתחילה עונת הגשמים ולפעמים נראה הקשת בענן, נביא כאן את דיני ברכת הקשת.

(ב) הרואה הקשת אומר: "בא"י אמ"ה זוכר הברית נאמן בבריתו וקיים במאמרו" (לשון השו"ע או"ח רס"י רכ"ט) וכן נוהגים בני ספרד. ובני אשכנז נוהגים לומר: "ונאמן בבריתו" וכו' בוי"ו, כלשון הגמרא (ברכות נ"ט). וכנוסח הרמב"ם והטור, וכ"כ החיי אדם (כלל ס"ג ס"ד) ויש גם מבני ספרד שאומרים כן כמו שהביא בכה"ח שם.

(ג) ופירוש הברכה הובא בספר אבודרהם: "זוכר הברית" שנאמר, "וְהָיָה לְאוֹת בְּרִית", וזוכר שנשבע שלא יביא עוד מבול, וכשרואה את הרשעים, רוצה [השי"ת] להחריב את העולם, ורואה הקשת וזוכר הברית ונמנע. ולא שצריך הקב"ה זכירה, שהרי אין שכחה לפניו, אלא מראה לעולם כשהם רואים את הקשת שרבו רשעי ישראל, ואלמלא השבועה היה מחריבו. "נאמן בבריתו" - שלא יעבירונו אע"פ שרבו הרשעים. "וקיים במאמרו" - אפילו לא היה הברית כיון שאמר בדבור בעלמא, "וְלֹא יְהִיָּה עוֹד מַבּוּל לְשַׁחַת הָאָרֶץ", ברור שיקיים מאמרו, ע"כ.

(ד) ובערוך השולחן שם ביאר: הברית שכרת הקדוש ברוך הוא עם נח שלא יביא מבול לעולם כדכתיב "וְנִרְאָתָה הַקֶּשֶׁת בְּעָנָן, וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי" נאמן הוא יתברך בבריתו שלא יביא מבול לעולם. ולפי שאין כל חדש תחת השמש ולא כעת נברא הקשת אלא שכבר נברא מששת ימי בראשית, והוא מעשרה דברים שנבראו בערב שבת בין השמשות כדתנן באבות, ולזה מסיימים וקיים במאמרו

האנשים זאת אות הברית בעת גבורות גשמים מתנחמים בלבותם ואומרים א"א להיות זאת הגשם עד להשחית, שהרי כבר הבטיח הבורא יתברך לאבותינו בפה מלא שלא יהיה עוד המים למבול לשחת הארץ, ולא איש קל ויכזב ובן אדם ויתנחם חלילה, אף גם אם הצדיק אבד ואין איש שיגן עלינו ה' הוא הצדיק, לפיכך אנחנו חייבים להודות ולברך על המראה הזאת ברוך זוכר הברית.

זכונת הכתוב ופירושו כך הוא, **וְיִנְרָאֲתָה הַקֶּשֶׁת בְּעֵנָן, וְזָכַרְתִּי אֶת בְּרִיתִי,** כלומר אף בעת אשר תראו את הקשת בענן ואז סימן הוא כי אתם דור סורר ומורה, דור עקש ופתלתל, תדעו נאמנה שאני זוכר תמיד את הברית ואת השבועה.

ח) עוֹד מְבוֹאֵר בַּגְּמָרָא (חגיגה ט"ז). שאסור להסתכל בקשת, היות שבנבואת יחזקאל נמשלה השכינה לקשת, אין זה כבוד שמים להסתכל בו, וע"ז נאמר במשנה שם: כל שלא חס על כבוד קונו ראוי לו שלא בא לעולם. והמסתכל בו מבואר בגמרא שם שעונשו הוא שעיניו כהות. והקשו הראשונים: שאם אסור להסתכל בקשת איך מברכים עליו, שא"א לברך עליו אם לא רואים אותו תחילה? ותירצו שיש הבדל בין ראייה להסתכלות, שראייה בעלמא לפי שעה מותר אבל להסתכל ולהתבונן בו אסור (הובא בב"י). על כן יש לראות הקשת לזמן מועט כדי לברך עליו, ושוב לא יסתכל בו, וזהו כוונת מרן בשו"ע, שסיים: אסור להסתכל בו ביותר.

ט) וביאר המהרש"א בח"א: שהיה קבלה בידם דעיניו כהות במסתכל בקשת. והא ודאי במסתכל בשכינה ממש א"א להיות חי, כמ"ש "כי לא יראני האדם וחי" אבל הכא במסתכל בדמות וזיו של שכינה קאמר גם שאינו מת, מ"מ עונשו שעיניו כהות שהוא דמות מיתה, כמ"ש ג' חשובין כמת סומא וכו'.

י) והסתפק בביאור הלכה, האם צריך דוקא לראותו בתמונת קשת דהיינו כחצי עיגול, או שדי רק לראות מקצת ממנו, עכ"ל. ומסתימת הפוסקים שלא הזכירו שלא לברך אם לא רואים את כולה, משמע שאפשר לברך גם על ראיית מקצתה. וכן הוא מנהג העולם לברך אף אם רואים רק מקצת הקשת.

יא) וכתב בספר מקור חיים לבעל החו"י: אמרו לו נראה קשת, אם רואה אותו דרך חלון יברך, ואם אינו רואה אינו מחוייב לילך לחוץ ולברך וכ"ש להפסיק מלימודו, [וה"ה שאר ברכות הרא"י, כי כיון שאינו רואה עדיין אינו חייב להשתדל לראות כדי לברך]. ורק כדי לראות מלך אפי' מלכי האומות מצוה להשתדל, מטעם שאם יזכה יבחין מה בין מלכי ישראל למלכי האומות, וכן עבור ברכת הלבנה מפני שמקבל בה פני השכינה.

יב) מי שבירך על הקשת ולמחרת ראה עוד קשת מברך עוד פעם, ולא צריך לחכות שלשים יום כמו שיש ברכות הרא"י שכך דינם לברך שוב רק אחר שלשים יום, מכיון שזוהי קשת אחר ולא אותה קשת שכבר בירך עליו

(שע"ת ומ"ב סימן רכ"ט סק"ב). ואם ראה קשת אחר באותו היום נראה שדינו כברקת הרעמים והברקים (בסימן רכו סעיף ב) שכל זמן שלא נתפזרו העבים נפטר בברכה אחת; אבל נתפזרו צריך לחזור ולברך. וכתב המ"ב (שם ס"ק ח') ודוקא היכא דהשמים נטהרו וזכו לגמרי ואח"כ נתקדרו השמים בעבים צריך לברך מחדש דהוי מלתא חדתא, אבל היכא שנתפזרו העבים ע"י הרוח אחד הנה ואחד הנה ועדיין מעונן הרקיע אז נפטר הכל ע"י ברכה הראשונה ואין צריך לחזור ולברך מחדש.

יג) ונשאל המהרש"ם (שו"ת חלק ב' סימן כ"ד) על קשת הנראה בלילה האם יש לברך עליו הברכה, וכמו שמשמע מתרגום יונתן שהזכיר עה"פ (בראשית ט' י"ד) **וְיִנְרָאֲתָה הַקֶּשֶׁת בְּעֵנָן** (בתירגום לעברי): "ותיראה הקשת ביום עד שלא תשקע השמש בענן". וענה: שהשל"ה בפרשת נח הביא בשם הרמ"א לבאר ענין אות הקשת, וגם מ"ש (בגמרא) נראה הקשת בימך, כי לא יתראה הקשת אלא ביום כשהשמש נגד הענן, ואם היינו זוכין שירד הגשם בעתם בלילי שבתות לא ה' נראה הקשת. ומ"מ בכ"ז כיון שבש"ס לא חלקו בזה, ע"כ צ"ל דודאי ע"פ רוב לא יתראה בלילה, אבל אם לפעמים רחוקות יזדמן שיתראה, יש לברך, עכ"ל.

יבספר הברית (ח"א פרק י"ב) כתב: ולפעמים בזמן מרובה אפשר שתראה הקשת גם כן בלילה כשהירח שלם ומלא, אף גם מבעשור לחדש והלאה, שאז קרובה להיות מלאה, אך רק בזמן עלותה או בזמן שקיעתה. והנראה בלילה הוא יותר בהירה מהנראית ביום, מפני שבאה מאור חוזר של הירח, עכת"ד.

יד) ושוב הביא בספר הברית טעמים למה בחר ה' לאות ולעד הקשת יותר משאר כל דבר מן הדברים אשר בטבע. וביאר:

א. בשם הרמב"ן: מפני כי דרך ומנהג מלומדי מלחמה ודורכי קשת לירות על יתר בחצים אלו מול אלו מחנה מול מחנה להיות ביד כל דורכי קשת רגלי הקשת נוכח לבו, ותיכף כשנעשה שלום ביניהם יהפכו הקשתות ותופש הקשת כל אחד מהם באופן שרגלי הקשת והיתר נגד העומד לקראתו, וזה סימן שלא יורו עוד המורים ולא יכוננו חצם על יתר לירות, כי כבר פסקה המחלוקת ונעשה השלום ונכרתה קשת מלחמה. כן הוא מראה הקשת הנראה באויר השמים, רגליה תמיד כלפי הארץ ובליתתה כלפי השמים. על כן הוא סימן שלום בין ה' ובין האדם וכל החיים שלא לשחת כל בשר עוד, בהיות שלא דרך קשתו כאויב כמטחוי הקשת, אבל נהפוך הוא כאוהב ורגליה נוכח יושבי תבל.

ב. בשם החזקוני: אחר שהוא מראה דמות כבוד ה' כאשר זכרנו, הוא סימן ישועה ורחמים על כי כבוד ה' נראה בענן. ואין המלך מתראה בעת הזעם אך הוא מסתיר פניו בעת רעה כנאמר **וְיִהְיֶה פְּנֵי מַיְמָה וְיִהְיֶה לְאָכַל וּמִצְאָהוּ רְעוֹת רְבוֹת וְצָרוֹת** (דברים ל"א), אבל באור פני מלך חיים ושלום, עכת"ד ספר הברית.

לשון חכמים תיטיב דעת

ראש הישיבה הגאון רבי חיים הכהן קמיל זצוק"ל

דברים נפלאים מרבינו ראש הישיבה זצוק"ל בכינוס בחירות למען רשימת 'דת' באופקים, לפני כעשרים וחמש שנה. מדבריו ניתן לראות את החשיבות הגדולה לה רחש לפעילות למען הבחירות.

מהי אהבת ה'?

לקיים את זה, מדעת הוא רוצח גמור, ורק אם ה' מצווה, ועכשיו שהקריב את האיל אמר יהי רצון כאילו הקרבתי את בני ואחר כך הקרבתי את האיל. למעשה שעוברים מפרשת נח לפרשת לך לך, מזדקרת מאוד המדרגה של אברהם אבינו איפה שהלך קרא בשם ה', כמו שהמסילת ישירים מאריך מהי אהבת ה', שאדם מכניס יותר אנשים תחת כנפי השכינה, ויש לו צמאון לכל אחד ואחד, ומרגיש איזה ריווח גדול שיש עוד עובדי ה'.

זהו המצב שלנו, כל אחד ואחד צריך להרגיש מה עשו אבות העולם שכל כך חשק ה' בהם. נסתכל בפרשה שלפנינו, איפה שהלכו "ויקרא בשם ה'", זה היה העבודה שלהם, וחייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי, וזה היה המעשה אבותי שהשתדלו בכל יכולתם, לא הסתפקו בעבודה שהיה להם בבית עם עצמם ועם משפחתם ואפילו לא עם תלמידיהם, כל מקום שהלך, הלך ונסוע - בשם ה'.

זו העבודה שלנו, יש לנו הזדמנות כזו לקרב אנשים תחת כנפי השכינה, תחת דעת תורה אמיתית זה מחובתינו, זימנו לנו מצוה כזו, חייבים להקריב קרבן תודה, שזמנו לנו אנשים לקרב תחת דעת תורה אמיתית.

אנחנו מתפללים לקב"ה, ויהי נועם ה' עלינו שיזכנו בעבודה הגדולה הזו ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים.

המסילת ישירים בדרך עץ חיים כותב שהאדם צריך תמיד לייחד לו זמן ולחשוב מה עשו אבות העולם שכל כך חשק ה' בהם, ואעשה כן גם אני. אומר המסילת ישירים, שדבר זה לא לוקח הרבה זמן ופריה מרובה. מזה עשו אבות העולם שכל כך חשק ה' בהם, עכשיו עוברים מפרשת 'נח' לפרשת 'לך לך' מרגישים את ה"מה עשו אבות העולם שכל כך חשק ה' בהם".

אברהם אבינו הוא הלא נקרא "אברהם אוהבי", היתה לו אהבה לקב"ה. איפה שהלך - "ויקרא בשם ה'", הוא לא רווה את הצמאון שלו רק בזה שהכניס את כולם תחת כנפי השכינה, ובזה זכה לעבודה הגדולה של העקידה. תמיד חביב עלי להגיד את הפשט של תלמידו של הנהגיבות שאמר דבר נורא, שכתוב שאברהם הקריב את האיל אמר "יהי רצון מלפניך כאילו הקרבתי את יצחק ואחר כך הקרבתי איל". ונשאלת השאלה, אם הקרבתי את יצחק מה צריכים את האיל? ואומר דברים מבהילים ומפליאים, שאצל אברהם אבינו היה מנוי וגמור שאחרי העקידה יקריב קרבן תודה, כמו שכתוב בירושלמי שר"י בר אלעאי שכח עומר בשדה אז הקריב קרבן תורה, על שזיכה אותו ה' במצות שכחה, פר ואיל, ומצוה כזו אי אפשר לקיים את זה בחכמה ודעת רק בשכחה, ועל שזימן לו מצוה כזו רצה להודות לה'.

ואברהם מתוך אהבת ה' היתה לו כל כך הכרת הטוב לה', שזיכה אותו בכזה מצוה, ומדעת אי אפשר

חוזרים לשטייגען

מתי מותר לענות אמן (על כל ברכה ששומע) בין ברכת 'אהבה רבה' לקריאת שמע לכל הדעות?

זכור לך משהו מופעם?

עם תחילת זמן חורף, חוזרים ללימוד בחשקת התורה ובחדוותא דאורייתא, ומוסיפים בעמל וקנז התורה, בידיעת והבנת ההלכה. הצטרף גם אתה לשיעור 'דף היומי בהלכה' (הלכות 'קריאת שמע') מפי מורנו הגר"י טשזנר שליט"א

בימים א' - ה' בשעה 20:30 - 21:00 בבית הכנסת קוית"ה (היכל שמואל).

לדעת לחיות כיהודי.

לתרומות, הנצחות

ולקבלת הגליון במייל: viv22v3v@gmail.com

לע"נ הרב חיים שמואל ב"ר יעקב שמשון ז"ל
לע"נ הרב עוזיאל ב"ר אברהם דוד ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ האשה החשובה מרת חדוה ב"ר מאיר ע"ה
שיום פטירתה חל בשבת זו ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ מרת רעיה רייזל שלומוביץ' ע"ה
ב"ר יהושע קפש ז"ל
נלב"ע ביום ז' חשוון תשס"ו ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ הגאון רבי חיים ב"ר ישראל מאיר פריימן זצוק"ל
נלב"ע ביום כ"ח תשרי תשע"ה ת.נ.צ.ב.ה.

לע"נ האברך הרב יעקב ישראל ורשוואר ז"ל ב"ר חיים יצחק שליט"א

הסתלק לבית עולמו בפתע פתאום במוצ"ש בראשית והותיר אחריו אלמנה וחמשה יתומים רכים.

[לתימיכה באלמנה וביתומים](mailto:viv22v3v@gmail.com) ניתן להעביר לידי גיסו הרב פנחס שוורץ שליט"א 0527189446

דברי חכמים בדרך כנות

מורנו ורכנו הגאון הצדיק
רבי שמשון דוד פינקוס זצוק"ל
רב ומנהיג קהילתנו הקדושה

האין מי שיקנא לאלוקיו?

לאור המערכה הגורלית העומדת בפתחנו בימים אלו, נביא בזאת איגרת נרגשת שכתב מורנו הגרש"ד פינקוס זצוק"ל, לקראת אחת ממערכות הבחירות המקומיות ובו קרא לבני הקהילה להיחלץ חוששים ולפעול למען ה' ותורתו ביתר שאת ועוז. דומה ששורות מרטיטות אלו יש בהן ללמד יותר מכל על המבט על הפצי שמים כ'איבר שהנשמה תלויה בו' ועצם החיים.

מפאת חשיבותם יובאו הדברים הנוגעים ללב כפי שיצאו מקולמוסו הטהור בדם לבבו:

למען אחי ורעי קהילתנו הקדושה באופקים,
ה' עליהם יהיה.

בימים אלה, כאשר מערכת הבחירות בעיצומה וחברי כל המפלגות רועשים וגועשים, והרצים יצאו דחופים. זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי! הנוער שלי - לחנכו על ברכי הכפירה והחילוניות, השבת שלי - לרומסה בפרהסיה ובראש כל חוצות, הצניעות שלי - ערו ערו עד היסוד ב... עולם התורה שלי, ואני אחליט כמה פרוטות יקבלו - אם יתנו לי את הכבוד הראוי ויחניפו לי. וכך, איש את רעהו חיים בלעו ולוטשים עיניים אל הכבשים עם ה', להשמיד ולאבד, להעבירם מעל דתם ומארץ החיים נצח.

והנה בתוך כל המהומה, רועמת השתיקה - צעקת הדממה. עם ה' אלה, לא מתלהבים ולא מתקוממים, לא דורשים ולא מבקשים. איננו רודפים אחר השררה, אנו אנשי נחת. ראשי הרשימה שלנו - התורה הקדושה ואמונת ישראל שאנו מדברים בשמם, בשבילם אין אנו מבקשים דבר - קול ענות חלושה. די לנו במה שביקשנו בימים הנוראים "ותמלוך אתה ה' לבדך", ובמה שהמלכנו את מלכנו בפסוקי מלכויות ושופרות יצאנו ידי חובה. ולמה ברחובות ניתן קולנו? אָמַר עֲצֵל שְׁחַל בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ בֵּין הַרְחֹבוֹת, וכבר ילדינו הולכים בדרך התורה ואני את נפשי הצלתי, ואת הציבור - קח לך.

והשכינה - מה לשון אומרת? מדוע באתי ואין איש קראתי ואין עונה, לומר לאסירי ישראל צאו, אין מרחם לה מכל בניה לאוספם ולקרבתם, והתורה מונחת בקרן זוית. האם אין מי שיקנא לאלוקיו להקים שכינתא מעפרא, לשמור על הכבשה משיני הזאבים, לצאת במסירות נפש ולשאוג כאריה למען מפלגת התורה, אל אראה במות הילד כי בני החי. השבת שלנו, הכשרות שלנו, הצניעות שלנו. לא לכם לבנות בית ה'.

וכאן הבן שואל: האם באמת אין מי שנשאו לבו ורוחו להתעורר ולזעוק זעקה גדולה ומרה... וכי אין לנו פנאי עבור בוראנו ויוצרנו המחיה אותנו ואת ילדינו וכל תורתנו ויראתנו ממנו הם? ומה ה' אלוקיך שואל מאתנו, הרי הכול הוא עושה למעננו ואינו מבקש מאתנו כלום. ועכשיו, כאשר גדולי ישראל צועקים ככרוכיה אנא תכריזו בשם ה' את האמת לאמיתה - לא לכם לבנות את בית ה' ולכבוש עמו, לנו הצאן למלטם לנשואם לסעדם ולקרבתם, לרחמם ולשמרם מכל צוקה וצרה, לתקפם ולסוממם בתורה ויראה ולחנכם בדרך ישראל סבא.

אנא אחי אל תרעו! צאו חוששים למלחמה למען כבוד ה', לתפוס השלטון בעבור נציגיו, בעבור אופקים שתהפוך צורה ותלבש צורה. מצורה של חול לצורה של קודש...

החותם בכבוד הקהילה,
שמשון דוד פינקוס